

НАШЫ БУДНІ

Для калгаснай вёскі

— Над якімі праблемамі будучы працаваць навуковы супрацоўнікі ў сямігоддзі? — з такім пытаннем звярнуліся мы да намесніка дырэктара навуковай працы Інстытута механізацыі і электрыфікацыі Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР Мікалая Андрэвіча Аляксеевіча.

— Праблемы цікавыя і вельмі важныя, — адказаў ён. — Ад іх вырашэння залежыць далейшы ўздым жывёлагадоўлі ў калгасах і саўгасах рэспублікі, павышэнне ўраджайнасці, паліпашэнне дабрабыту працаўнікоў вёскі. Вось некаторыя з праблем: распрацоўка новай тэхналогіі сельскагаспадарчай вытворчасці, распрацоўка тэарэтычных асноў і машын для комплекснай механізацыі і асушэння забалочаных зямель, механізацыя пагруза-разгрузачных і транспартных работ, механізацыя вырошчвання бульбы і інш.

Некаторыя праблемы ў блэйшыя два-тры гады будуць распрацаваны. Цікавай работай з'яўляюцца кандыдаты тэхнічных навук А. Жылінін. Ён распрацаваў сама-разгрузачны вагон, які неабходны ў сельскай гаспадарцы для перавозак угнаенняў і матэрыялаў.

Звыш 25 конструкцый розных машын створаны навуковым супрацоўнікі для механізатараў мелярацыйных станцый. Гэты тэх-

ніку атрымаюць для вырабавання калі ста мелярацыйных атрадаў Беларусі, Украіны, Літвы.

Супрацоўнікі аддзела механізацыі глебапрацоўкі ствараюць канструкцыю арыгнальнага плуга. Плуг будзе ўзнімаць пласт глебы таўшчыняй 40—50 сантыметраў, распырскваць угнаенні і адначасова закрываць іх гэтым жа пластом. Магчыма, што вырабаваны плуга пачнуцца летам гэтага года.

— А вы чулі пра паравое апыленне ў дамах калгаснікаў? — пытаецца М. Аляксеевіч.

І ён расказвае пра тое, што кандыдаты тэхнічных навук А. Ірашавіч і супрацоўнікі інстытута Н. Савіч стварылі цікавую канструкцыю паравога апыляльнага катла для кватэр калгаснікаў. Такія невялікія па памеру катлы будуць усталяваны ў звычайных межах. Паравое апыленне ў кватэрах калгаснікаў можна бачыць у калгасах імя Калініна Навіцкага раёна, «Новы быт» Мінскага раёна і інш.

Работнікі інстытута сканструявалі і вырабілі на заводзе калі ста агрегатаў для запаркі кармоў. Іны будуць выкарыстоўвацца ў асноўным на свінагодоўчынях фермах. Новымі агрегатамі цікавіцца сельскарабкі рэспублікі і чакаюць іх.

На карысць чалавека

З кожным годам павялічваецца сетка курортна-санаторных устаноў рэспублікі. У прыгажэйшых кутках Беларусі будуць дамы адпачынку, санаторыі, курорты. Тут можна будзе добра працаваць адпачынак, паправіць здароўе, а калі трэба — палічыцца. Таму ўсё часцей на пытанне «Дзе вы будзеце праводзіць адпачынак?» можна пацвярджаць ад знаёмых адкаў: — Тут, у Беларусі...

У гэтым годзе ў дамах адпачынку і санаторыяў рэспублікі пачаўся каля 35 тысяч працоўных. Для іх паслужыць вядомыя мясціны Ждановічы, Блонь, Чонкі, Нясвіж і шмат іншых. Некаторыя санаторыі пашырылі свой профіль. Так, у санаторыі «Лясны» змогуць ехаць тая, каму неабходна падмацаваць сардэчна-сасудзістую сістэму. З больш шырокім профілем пачне сваю работу рэспубліканскі санаторыі Беларускага возера Нарач. Тут будзе працаваць і турысцкая база на 600 месцаў. Для турыстаў распрацаваны цікавыя маршруты.

Новым медыцынскім абсталяваннем папоўніўся вядомы ў Саюзе беларускі курорт «Нясвіж». Прыбыўшы на лячэнне, хворы зможа атрымаць усе неабходныя працэдурны, пачынаючы ад леацэнай гімнастыкі і да гразаў, якія на сваёму складу адпавядаюць слаўным піягорскім гразмам. Валікія работы вядуцца ў рас-

публіцы ў пошуках бальнелагічнай вады. У гэты час, напрыклад, калі раінага цэнтры Віды свідрушча шыцільна. Даследчыкі мяркуюць атрымаць вадку тыпу «мапэсты».

У гэтым годзе будзе адпущана каля 10 млн. рублёў на будаўніцтва новых санаторыяў і курортаў у Беларусі.

На адмыку ў Беларусі навукова-даследчым санітарна-гігіенічным інстытуце. Аналіз мінскай мінеральнай вады праводзіць навуковы супрацоўнік лабараторыі Ц. Каган.

На адмыку: разбірае А. Царкоўскі (злева) і М. Арнімовіч абмяркуюць малюнак новай шкатулкі.

Шкатулкі і альбомы

У многіх магазінах Мінска і іншых гарадоў рэспублікі пакупнікі ахвотна набываюць шкатулкі, упрыгожаныя цудоўным малюнкам, зробленым умелай рукой разраба. На некаторых малюнках — куткі беларускай сталіцы: гэтаў Янкі Купалы, оперы і балету, Прывакзальная плошча, Дом-музей Першага з'езду ЦКРП. Шкатулкі гэтыя вырабляе адзіная ў рэспубліцы арцель «Культпроем».

У адным з цэхаў арцелі над сталом схіліліся два чалавекі. З-над рукі, што трымае разец, злітаюць стружкі. І з кожнай хвілінкі на дошчачцы ўсё больш выразна вырысцоўваецца прывакзальная карунакы фэр.

— Гэта будзе шкатулка-кніжка, — гаворыць рэзчык Аляксандр Царкоўскі.

Прозвішча разраба знаёма многім. Той, хто наведваў Рэспубліканскую выставку самадзейнага вышлячэннага мастацтва, не мог не звярнуць увагу на цудоўныя разрабы работы па дрэву. Гэта кампазіцыя «Маша і малдзевец», «Лявоніха», «Крыжачок» і многія іншыя. Іх прадставілі на выставку А. Царкоўскі. Апошнія гады разраба па дрэву для яго стала не толькі заняткам у вольны час, але і прафесіяй.

Пры актыўным удзеле разраба

распрацоўваліся шкатулкі з партрэтамі Янкі Купалы, Якуба Коласа, М. Горькага, Ул. Малкоўскага, А. Лушкіна. Разам з разрабам Міхаілам Арнімовічам Царкоўскі працаваў над драўлянай вокладкай — футлярам для альбома. Гэта вокладка прысвечана 40-годдзю БССР.

Побач з Царкоўскім і Арнімовічам працуе зусім малады разраб Віктар Генкін. Ён скончыў сярэдняю школу. Любоў да гэтага складанага і цяжкага віду мастацтва прывяла яго ў Мінскую арцель «Культпроем». Пакуль што Генкін чытае ў арцелі вучнем. Але цалер яго аму даручаюць выразаць даволі складаныя карунакы верхніх вешкаў шкатулак.

Дарчы, трэба сказаць, што высокую ацэнку якасці шкатулак даюць не толькі мінчане. У гэтым годзе іх ахвотна набывлі нашы польскія і чэхаславацкія сябры, якія гаспілі ў Беларусі, а таксама французскія і белгіцкія падарожнікі-турысты, што праездзілі праз нашу сталіцу.

У блэйшым часе ў магазіны рэспублікі паступіць вялікая партыя шкатулак з лясцярамак. Іны адуць упрыгожаныя цікавым малюнкам, Над іх аднаўленнем працуе гэты маленькі калектыў разрабоў.

На адмыку: разбірае А. Царкоўскі (злева) і М. Арнімовіч абмяркуюць малюнак новай шкатулкі.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР

№ 23 (1349)

Субота, 21 сакавіка 1959 года

Цана 40 кап.

РАШЭННІ XXI З'ЕЗДУ КПСС—У МАСЫ!

Вечары ў рабочым клубе

Мнагалюдныя вечары ў клубе Мінскай аўтоўкавай фабрыкі імя Калініна. Тут можна паслухаць цікавую лекцыю, паглядзець новы фільм. Аматыры самадзейнасці займаюцца ў розных гуртках, а тым, хто захаляецца фатасправай, авалодаюць ёю калектыўна.

Сенія ў клуб прывабіла многіх рабочых малаяўлічана афіша: «Адбудзеца вечар на тэму «Працаваць і жыць па-камуністычнаму». Вялікая гледзельная зала перапоўнена. У прадымуе — усімі пажаняныя людзі прадпрыемства: бригадзіры, перадавыя рабочыя. Бригады, якія займаюцца па права называцца бригадамі камуністычнай працы, на фабрыцы 14. Больш тысячы рабочых хочуч стаць ударнікамі камуністычнай працы.

Уважліва слухаюць прысутныя расказ свайго таварыша на рабоце бригадзіра цэха № 7 Елізаветы Няхайчык. Аб простых, будзінных справах гаворыцца яна. А слухачы цікава! Кожны рабочы ёе брыгады ў паўтара разы перавыконвае штодзёныя нормы. Прадукцыю выпускаюць толькі выдатнай якасці. Насіце, савецкія людзі, добры, прыгожы абытэк. Большасць членаў гэтай дружнай брыгады вучацца ў вяслярні і завоічных навуковых установах, займаюцца на курсах павышэння кваліфікацыі. Усе дружны з кнігай — з'яўляюцца актыўнымі чытачамі фабрычнай бібліятэкі.

— Наша брыгада, — сказала ў заключэнне Елізавета Няхайчык, — бярэ абавязальства выканаць сямігадовы план за пяць — пяць з палавінай год!

Не было ў зале абмякчавых. Усе дружна віталі словы брыгадзіра, што ідуць ад сарца.

На вечары з расказаў аб сваёй рабоце, аб планах на будучае выступіла таксама брыгадзір Уладзімір Маскоўскі, Іван Крайко і іншыя. Шмат цікавых думак і высакародных пацвярджэнняў абудзіў гэты вечар у тых, хто прагна слухаў размову аб сямігадовым плане.

Гэта не адзінае мерапрыемства, якое праводзіць клуб на прапагандае раёншчыні XXI з'езду нашай партыі. Іх у плане работы многа, і кожнае

збірае шматлікую аўдыторыю.

Калектыў фабрыкі спабарнічае з абуцінікамі прадпрыемства імя Тэльмана. Выраслі разам абмеркавалі надзеныя пытанні развіцця абуткавой прамысловасці ў сямігоддзі. Сустрэча прадстаўнікоў двух калектываў абудылася ў клубе калінінцаў. Выступілі дырэктар фабрыкі А. Чокан, начальнік тэхнічнага аддзела Б. Труш, галоўны інжынер В. Мельшышчына, наватары вытворчасці.

З цікавасцю слухаюць і добра наведваюць рабочыя-калінінцы лекцыі і даклады. А яны ў клубе праводзіцца часта. Дарэчы, дасягнутыя на ініцыятыву Т. Намічю прачытаў даклад «Вялікая праграма будаўніцтва камунізма», намеснік старшні Дзяржынскага рэспублікі Т. Цемчук расказаў рабочым аб перспектывах развіцця прамысловасці Беларусі ў сямігадовым плане. Аб выніках работ XXI з'езду партыі зрабіў даклад загадчык кафедры палітэчна-нага інстытута Т. Саламаха.

Круглыя рабочыя, інжынераў і тэхнікаў фабрыкі імя Калініна шырока і цікава пытанні культуры будаўніцтва ў рэспубліцы, яны уважліва сочаць па поспехамі дзеячў літаратуры і мастацтва Беларусі. Клуб улічвае і гэтыя запатрабаваны. Перад калінінцамі выступаў беларускі крытык і драматург Аляксей Кучар, чытаў свае творы Аргусь Вольскі, Уладзімір Дадзімаў, Пятрусь Макаль. Многія рабочыя чыталі творы гэтых аўтараў. А бібліятэка клуба арганізавала выставку кніг беларускіх пісьменнікаў.

У клуб калінінцаў прыемна зайсці. Тут чыста, утульна. У фойе клуба шмат каларовых дыяграм, плакатаў, пано, якія расказваюць аб грандыёзных планах будаўніцтва ў нашай краіне. Добра аформлена карта рэспублікі, на якой абзначаны важнейшыя будоўлі сямігоддзі.

Клуб мае вялікі працадольны актыв. Гэта электрык фабрыкі Міхал Радкевіч, работніцы Валыціна Гуткоўская, Іліна Салдыкова, Валыціна Варыцкая і многія іншыя. Уважліва ўсе работу старшні праўлення клуба Браніслаў Нявазельскі.

Л. ФРЫД.

У нагу з жыццём

Есць у нашым калгасе «17 верасня» вёска Гардшыноў, у якой жыў і працуе Іван Журкевіч. За пяскай Польшчай гэта быў самы апошні буды ў гарапаніж. Дзевяць дзяцей было ў яго. Пажа даводзілася Івану жыць і гадаваць дзяцей. Але прыйшла да нас Савецкая ўлада і дапамагла такім, як Журкевіч, вывесці дзяцей у людзі. Старшын сын яго Пётр працуе ў родным калгасе, а доўлях беларускай сталіцы. Есць у сям'і настаўнікі, мейсцянікі і гандлёвыя работнікі.

Пра сям'ю Івана Журкевіча ўспаміналі многія, хто прысутнічаў на вечары «За што люблю я партыю родную», які праводзіла наша бібліятэка. Многа прыйшоў калгаснікаў на гэты вечар.

У плане работы нашай бібліятэкі ёсць і іншыя цікавыя мерапрыемствы. Зместоўнай была гуртка «Наш калгас у сямігоддзі». У ёй прыняло ўдзел многа калгаснікаў. Як ілюстрацыю выкарысталі станцы, зробленыя актывістамі бібліятэкі. — «За што змагаецца наш калгас у першым годзе сямігоддзі».

На яўна ў бібліятэцы праведзены бібліяграфічны агляд «Ленін, партыя і народ у мастацкай літаратуры». Да гаданіны з дня нараджэння вялікага правадары мы рыхтуем канферэнцыю чытачоў «Ён жыў і змагаўся за тваё шчасце».

Актыв нашай бібліятэкі імкнецца будаваць сваю работу так, каб дасягнуць да кожнага калгасніка гістарычна раёншні XXI з'езду КПСС. Першае, што мы зрабілі, — абнавілі лозунгі, плакаты. У бібліятэцы цяпер ёсць стэнд «Гэта будзе ў сямігоддзі».

Зроблена ў нас літаратурная выстаўка «Што чытаць аб XXI з'ездзе КПСС». Калгаснікі ахвотна бярэць матэрыялы з'езду партыі, чытаюць і вылучаюць іх. Вялікім пошпам у нашага чытача карыстаецца літаратура аб жыцці і дзейнасці выдатных дзеячў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Ул. БОБРЫК, загадчык Брыльскага сельскай бібліятэкі Валожынскага раёна.

Справы сельскай бібліятэкі

Ад Баравога да вёскі Ваўкі — чатыры кіламетры. Калі Ганна выйшла з Баравога — святліла сонца, а на паланіне дарогі — пайшоў дождж.

— Што рабіць? — Ганна спынілася на хвілінку. — Змокнуць кнігі. А мо' варуцца назад? Не, трэба ісці.

І яна рушыла хутчэй.

Вось так заўсёды, перадавольваючы цяжкасці, загадчыца Баравоўскай сельскай бібліятэкі Ганна Баравая робіць усё для таго, каб задаволіць запатрабаваны сваіх чытачоў. А іх каля 300 чалавек.

Пенсіонер Вікенці Іосіфавіч Жукоўскі — чалавек у гадах, але любіць чытаць пра моладзь. А вучачь мастацвай сярэдняй школы Мікалай Астравух, прыходзіць у бібліятэку, абавязкова скажа:

— Дзякую, Ганна Сцяпанавна, за кнігу. Дайце яшчэ што-небудзь пацываць новенькае.

Калі пах рукой ёсць навінка літаратуры — Мікалай задаволены, а Ганна — прыходзіцца Ганне рабіць заўвагу на патрэбную кнігу ў раённай бібліятэцы.

Часта наведвае бібліятэку настаўнік Баравоўскай сярэдняй школы Вадоў Іакубавіч Пруднічэнка. Ён любіць чытаць творы беларускіх пісьменнікаў, пісьна сочыць за ўсім навінкамі. Гэта ён параў бібліятэцы прывесці канферэнцыю чытачоў па раманы І. Шамякіна «У добры час».

У Ганні ёсць спецыяльны сшытак, куды яна запісвае прапановы чытачоў. Запісвае такія ў ім за паўгодаў два гады працы ў бібліятэцы сабралася намала. Але можна запісаць і нічога не зрабіць. Ганна Баравая — намагачка, каб заяўкі чытачоў былі выкананы.

Пры бібліятэцы створаны савет з сямі чалавек — прадстаўнікоў розных прафесій і ўзростаў. Аб тым, якія яны дапамагаюць у рабоце можна меркаваць па падрыхтоўцы да вечара «Наш сельскавец за гады Савецкай ўлады».

Спакайку савет абмеркаваў пытанні, якія трэба закрануць на вечары. Дырэктару Баравоўскай сярэдняй школы Ідзіне Іванавне Касцюцкай даручылі расказаць аб развіцці народнай асветы за гады Савецкай ўлады. Яна абыйшла многія вёскі, пагутарыла з састарэлымі калгаснікамі, сабрала вялікі матэрыял. На вечары яна паведаміла на тэрыторыі сельсавета да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі была адна пачатковая школа, дзе працавала два настаўнікі, а цяпер тут — дзевяць школ і каля 50 настаўнікаў.

Шмат цікавага аб мінулым сельсавета расказаў чытачам В. Жукоўскі, З. Пруднічэнка, С. Амбражовіч і інш.

Цесная сувязь з чытачамі, з актывам дапамагае Ганне весці работу бібліятэкі так, як таго патрабуюць раёншні XXI з'езду партыі.

...Было доволі позна, а савет бібліятэкі склаўся для работы на прапагандае раёншчыні XXI з'езду КПСС. Выраслі прывесці вечар, прысвечаны з'езду будаўнікоў камунізма.

Невялікі клуб калгаса «Чырвоны партызан» запоўнены. Выступілі жывёлаводы, палыводы, механізатары. Яны расказваюць аб сваіх планах на сямігоддзе, аб выкананні раёншчыні з'езду партыі. Вечар, пахрыгаваны бібліятэкай, прайшоў паспяхова.

Споўнілася дзевяць год з дня стварэння Мінскага мастацкага вучылішча. Яно выпусціла шмат добрых спецыялістаў — педагогаў і мастакоў.

Зараз на педагогаў аддзяленні вучылішча — 134 навучэнцы, з іх 21 — дыпломнікі. Будучыя мастакі ў дзіцячых работах імкнучы адлюстраваль творчую працу і пошты савецкіх людзей, раскрываюць характэрныя для нашай сучаснасці.

Найбольш цікавыя па задаме — работы студэнтаў Пюрны «Вечарам у калгасе», Сумарова «Вяртанне з працы», Баройкі «Канец працоўнага дня». Важнае «У ліцейным цеху» і інш.

У рабоце над эскізам карціны «Вечарам у калгасе» Пюрны звярнуў увагу на тыповую для калгаснай вёскі карціну вясёлага адпачынку пасля працоўнага дня. Ён паказвае групу малых калгаснікаў, якія, сляваючы, ідуць з гармонікам па вёсцы. Дзея разгортваецца на фоне ракі ў прамянах заходзячага сонца. У рабоце Сумарова «Вяртанне з працы» зображаны ідуць з поля дадому. Прыгаваныя цёлы каларыт карціны перадае настрой летняга вечара. З гэты мастакоў, відаць, выйдзю надзвычайна падрыхтаваныя выкладчыкі малюнка ў школах.

Акрамя штэдаўнай вучбы, студэнты вучылішча вядуць актывную грамадскую працу. Асобныя студэнты неадаравоў выязджалі ў раёны Мінскай вобласці з лекцыямі аб вышлячэнным мастацтве. Так, напрыклад, Краўчук прачытаў лекцыю «Вобраз Леніна ў выяўленчым мастацтве» ў Смаляцкім дзіцячым

многа працаваў актывістам, каб належным чынам упрыгожыць памяшканне бібліятэкі. Цікавыя дыяграмы расказваюць аб сямігадовым плане развіцця сельсавета.

Акрамя таго, бібліятэка паменіла цікавыя мерапрыемствы на прапагандае раёншчыні з'езду партыі — сустрачы перадавыкоў сельскай гаспадаркі, лекцыі, гурткі, вечары «Станавіцеся на варту камунізма», «Тавісе па шляху школы» — у калгасе» і інш.

Шмат запісана прапаў на прапагандае раёншчыні з'езду. Іх выкананне яшчэ больш наблізіць работу бібліятэкі да жыцця.

Ул. КУКСО, Дзяржынскі раён.

Кожнаму тэатру — добры рэпертуар

Калегія Міністэрства культуры БССР абмеркавала рэпертуарныя планы тэатраў на 1959 г. Дарэчы, трэба сказаць, што абмеркаваны гэтыя планы, калі мінула ўжо амаль тры месяцы новага года. Кіраўніцтва тэатраў не адолела свечасова распрацаваць праграму рэпертуару сваіх калектываў, і яны пачалі 1959 г. без акрасленага перспектывага плана. Таму калегія зусім правільна абавязала дырэктараў тэатраў прадставіць планы работ кожнага года.

У рэпертуары тэатраў наменана паставіць і ўзнавіць 88 спектакляў, 58 з якіх належыць яму савецкіх драматургаў. 42 спектаклі будуць прадставлены на тэмы сучаснасці. План, як відаць, доволі вялікі. Для яго выканання кожны калектыў павінен аддаць усе свае намаганні.

Вельмі радасна, што ў гэтым годзе гледачы ўбачыць разнастайныя жанры спектакляў. Так, на сцэне Тэатра оперы і балету можна будзе ўбачыць балет «Баядэнка» Мінкуса, вечар аднаактоўных балетаў «Арлезіянка» Біза, «Запашчэне на танец» Вебера, «Балеро» Раўвеля і камічную оперу «Карнявіцкія званы» Пянкева. Купальскі тэатр пажажа класічныя камедыі «На ўсякага мудраца даволі прастаствы» Астроўскага і «Усе добра, што добра канчаецца» Шэкспіра. У калгасцаў у плане дзея камедыямі паставіць — «Кватэр Аляксандра» Вінікіна і «Сеньер Марыё» піша камедыю» Нікалі. Прыбыла такая ж колькасць камедыямі спектакляў будзе паставлена ва ўсіх астатніх тэатрах рэспублікі.

Гэта правільна, і ў першую чаргу таму, што такі рэпертуар улічвае разнастайныя запатрабаваны гледачоў, якія тэатр не мае права ігнараваць. Не скарот, што адсутнасць добрых, вясёлых камедый у мінулым не спрыяла актывізму наведвання нашых тэатраў гледачамі.

Самая ж галоўная асаблівасць сёлёнага плана — увага да сучаснай тэмы. Амаль палова ўсіх спектакляў будзе расказваць пра нашы сучаснасці, якія гледачы з неадраўнававаў чакаюць убачыць на сцэне.

Але на-ранейшым у рэпертуарных планах нашых тэатраў адні і той жа недахоп — слабая увага да работ з беларускімі драматургамі, а таму і вельмі значнае месца займаюць п'есы беларускіх аўтараў у рэпертуары кожнага тэатра. Оперны тэатр наогул чамусці не запінаваў ніводнай арыгнальнай паставі, зрабіўшы вельмі яўны крок у бок забавляльнага рэпертуару. Глядаць не ўбачыць ніводнай новай класічнай оперы, якія даўно ўжо або наогул не ставіліся на беларускай сцэне. Такое павананне нічым не апраўдана. У сталіцы многа гледачоў, якія з вялікай ахвотай пойдзю паслухаць любімую класічную оперу, ігнараваць гэта оперны тэатр не мае ніякага права.

Не зацікавіўся беларускай драматургіяй і Гомельскі тэатр, які не знайшоў для свайго плана ніводнай беларускай п'есы. Можна і трэба

папракнуць беларускі драматургаў і Саюз пісьменнікаў у цэлым, што да новага тэатральнага сезона вельмі мала было напісана п'ес, што на з'ездзе пісьменнікаў наогул аб драматургіі не адолела свечасова распрацаваць праграму рэпертуару сваіх калектываў, і яны пачалі 1959 г. без акрасленага перспектывага плана. Таму калегія зусім правільна абавязала дырэктараў тэатраў прадставіць планы работ кожнага года.

У такіх выпадках кіраўнікі тэатраў звычайна пущаюць у ход «аргумент», што яны не хочуць дубіраваць адны і тыя ж спектаклі. Але той жа Гомельскі тэатр ставіць «Блуднага сына», якога паставілі некалькі тэатраў рэспублікі. Такія п'есы, як «Сараўдальна жанчына» Скульскай і «Юстына» Вуліцкі таўсама запінавалі тры тэатры. Да некатораў п'ес гэты выратаваліся «аргумент» чамусці не стасуецца.

Вялікую адказнасць за такое станаўленне нясуць тэатры імя Я. Купалы і Я. Коласа. Яны ў свой час былі лабараторыямі беларускай драматургіі, у іх сцэнах і на іхняй сцэне нарадзіліся новыя п'есы. За апошнія два гады гэтыя тэатры здалі свае пазіцыі і мяркуючы на рэпертуарны план купальскаў і коласцаў, напрыклад, мічане

Важная проблема и ее выражение

Новая книга М. Ларчанки посвящена выводу связей белорусской литературы с литературой соседних славянских народов в другой половине XIX столетия. Не протестующая на усвоение адекватные проблемы, автор добросовестно анализирует историю-литературные факты и явления в их тесной взаимосвязи, раскрывает их суть и значение в условиях тагачаснай культуры, раскрывает их значение в развитии культуры, раскрывает их значение в развитии культуры, раскрывает их значение в развитии культуры...

Лепшае месца кнігі — раздзел, у якім аўтар асвятляе сувязі творчасці Янкі Лучыні з творчасцю славянскіх народаў. Аўтар разглядае пытанне аб характары і прыродзе асноўнага напрамку беларускай літаратуры другой паловы XIX стагоддзя і паказвае, што гэта літаратура суровай праўды жыцця і ў той жа час пратэсту, паэтычнай адвагі поўнай гнева і пафосу барацьбы. Стыль яе не падобны ні на расслабленае замілаванне сентыментамі, ні на «высокі стыль» класіцызму. Гэта праўдывы, рэалістычны стыль, які ўнікаў на аснове жыццёвых з'яў, акрэсліваўся, замацоўваўся і развіваўся пад неадрывным уплывам рускай літаратуры.

М. Ларчанка паказвае, што пытанні беларускай рэалістычнай культуры, мовы, фальклору прыцягвалі ўвагу перадавых рускіх і польскіх вучоных і пісьменнікаў. Лепшыя працы рускіх і польскіх гісторыкаў, этнографіў і фальклорыстаў садзейнічалі развіццю беларускай дэмакратычнай літаратуры XIX стагоддзя. Служылі прыкладам для беларускай інтэлігенцыі ў вывучэнні роднага краю, яго гісторыі, мовы, вуснай народнай творчасці, заклікалі яе да стварэння рэалістычных твораў аб жыцці беларускага народа.

Кніга закранае пытанне аб адносках польскіх пісьменнікаў Адама Міцкевіча, Уладзіслава Сыракомля, Элізы Ажэшкі да беларускага народа, да яго культуры і фальклору, якім яны захапіліся і ўплыву якога глыбока адбіліся на іх творчасці. На жаль, аўтар абмяжоўваецца вузкім колам фактаў і навіранняў у той час, калі, напрыклад, толькі творчасць Адама Міцкевіча да шырокай і разнастайнай матэрыялу для даследавання ў гэтым напрамку.

У лепшае ў рускай літаратуры ўз'яўляўся супрацьстаўленнем таму распаду мастацтва, які пачаўся на Захадзе ў другой палове XIX стагоддзя. У рускай літаратуры замацаваліся пераважны для таго часу эстэтычныя прыняцці, прадстаўляючы перш за ўсё прынцып Бяліцкага, Чарнышэўскага і Дабралюбова. Рускія рэвалюцыянер-дэмакраты ваялі вострую барацьбу за праўдзівасць, народнасць і ідэйнасць мастацтва. Бяспрэчна, што гэта барацьба садзейнічала вырашонаму важнейшаму заданню развіцця беларускай літаратуры. Тым больш падстаў напрыкнуць аўтару за тое, што ён не ўзяў да дастатковай увагі барацьбу рускіх рэвалюцыянер-дэмакратыў за перадавыя мастацтва, яе вядучым у Беларусі і значэнню для пашырэння і замацавання прынцыпаў крытычнага рэалізму і сапраўднай народнасці ў беларускай літаратуры.

А між тым, перадавыя прадстаўнікі беларускай літаратуры добра разумелі, што існуе зварот: аднаго боку — Расія Чарнышэўска і Некрасаваў, а з другога — Расія Катковых і Буларынных, якую беларускія літаратары адраілі ад іх і лепшыя сьмны самой Расіі. Руская літаратура ў асобе Грыбэдава, Пушкіна, Лерманова, Гогаля, Некрасава і іншых дала магчымасць штуршок развіццю новай беларускай літаратуры, спрыяла яе збліжэнню з жыццём. Гэта бяспрэчна. Але імя і творчасць кожнага з гэтых пісьменнікаў з'яўляюцца ў пэўным этапам барацьбы за высокую ідэйнасць і сапраўды народнае мастацтва. І таму ўплыву творчасці кожнага з іх на беларускую літаратуру акрэсліваецца перш за ўсё той канкрэтнай гістарычнай ролю, якую адгравалі пісьменнікі ў сцвярджэнні рэалістычнага мастацтва.

У Беларусі літаратура другой паловы XIX стагоддзя — глыбока патрыятычная і нацыянальная па духу і характары. У яе аснове — рэалізм аб дэсе таленавітага і свабоднага беларускага народа і пратэст супраць жорсткага прыгнёту і эксплуатацыі. Жыццё прыгнечанага славянства — яе асноўны змест. Вялікая барацьба славянства не застаецца ў баку ад увагі беларускіх пісьменнікаў. Але ў пошуках шляхоў служэння народным масам у іх жыцці і барацьбе беларускія літаратары вучыліся перш за ўсё ў рускіх пісьменнікаў рэвалюцыянер-дэмакратыў. Рускія пісьменнікі паказалі, наколькі вялікая роля мастацкага слова ў жыцці і барацьбе народа, ва ўздзеянні на грамадскі пратэст. Аўтар даводзіць, што імяна пад уплывам рускай рэвалюцыянер-дэмакратычнай літаратуры і крытыкі вобраз паэта-грамадзяніна арганічна ўвайшоў у беларускую літаратуру.

Барацьба з прыгонніцтвам і самаўладствам, прызначэнне народа як асноўнай рухавіц сілы гісторыі, рэвалюцыянер-патрыятызм, ідэйнасць, праўдзівасць — вось асноўнае, што было завяваў рускай літаратурай. М. Ларчанка слухна адзначае, што беларуская літаратура не магла б пазнавацца развівацца, калі б

Вось як бывае! Пакінем у баку гэты А. Руска, бо ў ім захавана пачуццё меры, хоць запэў і выклікае не зусім прыемны асацыяцыі. Даўна адно: як такі кваліфікаваны кампазітар, як Падкавыраў, змог зацікавіць пісаць музыку на тэксце Калеснік-вай. У аснову яго пакладзена ненаатуральная фактура. Песня пачынаецца з таго, што прышоў дзед з лесу з доўгай бародой, грудзі ў медзях (чытаецца па тэксту не медзях, а медзях, бо, рэфрэмуца са словамі «радаць на вачах»). Ён здзіўлены, адкуль у жонкі ордэн? Што яна — у баі хадзіла? Не, яна атрымала ордэн за хваіей. Дзед, відаць, быў партызанам і павінен быў вядзец, калі ў яго дзяцей, але са здзіўленнем па-чуў, што жонка яму налічыла масаніцтва чокч і сьмю. Як ён не мог гэтага помніць? Ды і што ён рабіў у лес, калі яны скончылася і жонка паспела ўжо атрымаць ордэн? Кожнаму відаць, што ў аснове тэксту ляжыць фальш і жыццёвы і нехайныя. Ды і гэты зусім непісьменны ў літаратурных адносінах (прадзіўныя радкі, рытмічны разнабой, замесчанасць мовы). Песня выдзелена асобным выданнем, але яе ніхто не выконвае.

У народных песнях такіх алагімаў не знойдзеш. На-першае, яны не мінагаслоўныя, мена вобразная, дакладная, там кожнае слова знаходзіцца на месцы, адсутнічаюць словы-калекі. Там не знойдзеш «медзях», «пакланілася», «спрыхадзіце» і г. д. На-другое, яны наспраўды глыбокім зместам, звязаным з канкрэтнай дзейнасцю чалавека, яго асабам, працай або ўзаемаадносінмі людзей.

Аднак і кампазітары часта прыкладваю рукі, каб сапсаваць, абдзіць тэкст і называюць гэта словам — апрацоўка. У 1958 г. Дзяржаўнае выданства БССР выдала зборнік народных песень ў апрацоўцы Р. Пукста.

Усім вядома народная песня «Ці ўсе лугі пакожаны?». Народ яе спявае так:

Ці ўсе лугі пакожаны,
Ці ўсе сенажы?
Пытаецца сын у мацеры,
Ды каторую браці.
Ці тую багату,
Валы ды каровы.
Ці тую сцірашчачку,
Што чорныя бровы.
У багатае, ў багатае,
Валы паздыхаюць,
А ў беднае сцірашчачку
Бровы не зліваюць.

Параўнайце тэкст, і вы ўважліваеся, наколькі ў другім выпадку збеднена і скалечана шуюная песня. Навошта было перапісваць гэты тэкст? Трэба аднавіць пачуццё тэксту і мелодыі народнай песні. Кампазітары часам дэпазіруюць на ўвагу тэксціў. Бывае, што за нармальнага тэксціў яны называюць «столькі гэты», «Ах», «Ох», «Ой», што і самага тэксціў не называе.

Пра мелодыі кай гавораць спецыялісты-музыказнаўцы, але тэксціў вельмі не хочацца даваць у крыўду.

ПАСІЯ абласнога агляду мастацкай самастаінасці ў Брэсце група паэтаў была ў Целяханам. Да нас з вялікай крыўдай

прышлі ўдзельнікі мастацкай самастаінасці:

Чаму нас не паслаў у Мінск? Гэтак мы рыхтаваліся! А хіба песні нашы кепскія? Дапамажце нам!

Пячучы палесякі галасы сапраўды захапілі нас сваім гучаннем. А які рэпертуар! Тут і балада пра партызанку Галіну, і сучасныя песні нашых кампазітараў, і песні, якія мы чулі ўпершыню ў жыцці! Цёпла і радасна стала на сэрцы. Добрае слова ці мелодыя, кінутыя ў народ, вяртаюцца да цябе мілым непатворным рыхам. Хіба не вярта цэля гэтага задумача паэтам-песеннікам і кампазітарам над сваёй творчасцю?

А ім трымуфам, паказам сапраўднага росквіту талентаў з народа і духоўнага росквіту народа з явілася Докада самадзейнага мастацтва, прыведзена ў Мінску напрыклад 40-годдзя БССР і Кампарціі Беларусі. Яна прагучала не толькі ў рэспубліцы, але і ва ўсёй савецкай краіне. Яе пацалі і сябры за мяжой.

Такія доказы трэба ператвараць у грады, асабліва цяпер, калі партыя і ўрад надаюць вялікую ўвагу народнаму самадзейнаму мастацтву. Гэта і не дзіўна, наш народ непамерна вырас за гады Савецкай улады і культуры, і эстэтычна. А там ён стаў такім патрабавальным і да масавай песні. Ён не мірыцца з безугнеўнасцю, са слабай, абыводавай песняй творчасцю. Трэба ўзяць усё лепшае з народнай творчасці, якая ішоў дадэка не вучучана і не выдзедана. Трэба, каб зноў загучала ўсё лепшае, што было створана за гады Савецкай улады.

У ГЭТЫМ артыкуле з'яўляюцца толькі некаторыя пытанні, звязаныя са становішчам песняй творчасці. Магчыма, з нашымі меркаваннямі некаторыя таварышы не згодныя. Аднак справядліва адно: песня павіна гучаць як сапраўды высокамастацкі твор, які заклікае нашта чалавека — будаўніц камуністычнага грамадства на новай падзвігі ў імя сваёй вялікай Радзімы.

Р. НАХАЙ.

На раённай сцэне
Драматичны театр імя Я. Коласа ў гэтым годзе неаднаразова выступіў на сцэне Дубровенскага раёнага Дома культуры.

Артысты паказалі працаўнікам раёна некалькі спектакляў. Сарод іх камедыя «У пошуках радзімы», «Квадратура круга», драма «Ідэя».

А. МАЦЫЛІВІЧ.

Чытачы аб кнігах
Паэма аб дзецях
У 1953 г. у вершы «Спадчына» У. Надзеіцкі пісаў:

Помню брата — у яроўным баі
Ім апошні патрон быў патрачаны.
Назваўшы я пакляўся над ім
Мір адстаяць — нашчадам
У спадчыну.

Гэты агульначалавечы тэма, тэма барацьбы за мір малоды патэ застаецца верным і сёння. Сведчаннем таму — паэма «Хай пусцюць падножкі», надрукаваная ў дзесятым нумары часопіса «Малодзёц» за 1958 г. Дзед твора адбываецца на рабінным паўстанку. Асцярожна вайноў дзеці і іх выхаванне — вось тэма, якая захапіла паэта і даволі ўдала вырашана ім.

Праз вобраз сакратара райкома камсамолу Кірылы Барыкі, патэ паказвае выхавальную ролю Ленінскага камсамолу.

Расказ вядзецца ад першай асобы, паэтам пераходзіць на «я». Гэта найбліжэй чытача да герояў, робіць твор больш даступным.

Уважліва прачытаў гэты твор і ад душы радуецца за маладога паэта, што ён жыва цікавіцца выхаваннем надрастанцага пакалення. Паэма «Хай пусцюць падножкі» пераконава, што рад фактаў і падзей, якія ў свой час адбываліся ў Ленінскім раёне Брэскага вобласці, дзе выхоўваўся патэ, выкарыстаны ў творы ўспаміны пра дзіцячы дом, заборнага сакратара Ленінскага райкома камсамолу.

Так, Хай пусцюць падножкі эмацыйна! Нашы людзі рабілі і робяць усё магчымае, для таго, каб усё сіроты знайшлі сваё месца ў жыцці, былі сумленнымі будаўніцкамі камунізму. У гэтым — парас паэмы У. Надзеіцкага.

А. ГАРДЗІЦКІ.

У музеі Я. Купалы
Літаратурны музей Янкі Купалы штодзённа наведваюць школьнікі Мінска. Ірэдзіць у музей арганізуюцца зборы пісьменскіх атрадаў, прысвечаныя чытанню беларускага народнага паэта. Такія зборы звычайна праводзіцца з удзелам беларускіх пісьменнікаў. На адным з іх патэ М. Абрамчыч прачытаў пісьма свае вершы, прысвечаныя Янку Купалу, на другім зборы І. Шамякін раскаўаў аб творчай вучобе беларускіх пісьменнікаў у Янкі Купалы.

Днямі адбыўся збор пісьмаў 37-й школы. Вучні выступілі з чытаннем вершаў Янкі Купалы. У гості да пісьмаў вярнуліся ўспамінамі аб сустрэчах з Янкам Купалам, прачытаў свае творы. З вялікай увагай і цікавасцю праслухалі дзеці шчырую гутарку аўтара музея Уладзіслава Францаўна Луцэвіч, жонкі Янкі Купалы, якая раскаўала пра вялікую любоў

паэта да дзяцей і моладзі. Уладзіслава Францаўна падарвала пісьмаму бост Янкі Купалы.

І. КАЗЛОВА.

С. МІКУЛА, работнік тофнапрадпрыемства Дземажскага спіртзавода Гомельскай вобласці.

Шчасце артысткі

Актёрскі лёс складаецца па-рознаму: адны робяць рышок адроз, творчы іх рост досыць хуткі, другія ж пачынаюць звычайна, але ўпарта адбываюць сваё праца на сцэнічных жыццях.

Марыя Сяргееўна Вяліцкая ў першых спектаклях Другога Беларускага дзяржаўнага тэатра, куды яна прыйшла адразу пасля заканчэння Беларускай тэатральнай школы ў Маскве, выконвала ў асноўным эпизодычныя ролі. Досыць доўга малая актрыса заставалася «незаўважанай». Толькі праз пяць год пасля ажурцы тэатра ёй даручацца больш-менш значныя ролі ў спектаклях «Утаймаванне містра Рабінасона». Крыху пазней яна іграе ў п'есе Д. Курдына «Чалавек вырашае». Крытыка адзначала талі ўмемне М. Вяліцкай ствараць вобразы асэнсаваныя, праўдывыя, блізка нашаму глядачу.

Значны падзвіг у жыцці БДТ-2 з'явілася пастаноўка ў пачатку 1937 г. п'есе Я. Коласа «Вайна і мір». Вяліцкая прысвечанай пазней першай імперыялістычнай вайны. У гэтай цікавай коласкавай п'есе, пастаўленай рэжысёрам Дарышавым, М. Вяліцкая іграе ролю яваскавай настаўніцы Марыны, іграе рэалістычна, глыбока, імкнучыся паказаць рост класовай самасвядомасці сваёй гераіні, якая на ўласным вопыце пераканалася ў праўдзівасці палітыкі Камуністычнай партыі.

З гэтай часу М. Вяліцкая становіцца ўдзельніца амаль усіх пастаноўак БДТ-2. Рэжысёра тэатра даручае ёй буйныя, важныя ролі. У п'есе А. Карнейчыка «Банкір» артыстка стварае прыявы вобраз малодца савецкай жанчыны Чакі. У іскіроўнай драме Т. Драйзера «Амерыканская трагедыя» яна выступае ў ролі работніцы Раберты. Асабліва, у якасці прыявы гонімага артыста-жыццяў, характар сваёй гераіні — проста, шчыра адзінчым, чалавечы прамы.

Лірызм, мяккасць, адухоўленасць у спалучэнні з драматызмам і прыкнённым у душыню сутнасць сваёй гераіні — адметны рыс артыстскай творчасці М. Вяліцкай гэтай часу (Поля ў горкаўскіх «Мяшчанках», Маля ў іскіроўнай апавесці Пушкіна «Дубоўскі», Агія ў спектаклях «Узбур'е» і «Кату масленіца» А. Астроўскага і Акішоў у яго камедыі «Лёс»).

Звартаюцца да гісторыка-рэвалюцыянер-тэматыкі, тэатр ажыццяўляе ў 1940 г. пастаноўку п'есе П. Габікі «Над Бярэзай-ракой». У гэтай рамонтнай эпопеі аб суровых днях грамадзянскай вайны М. Вяліцкай даручаюцца адна з цэнтральных ролей — роля Таціны Марыч. Вобраз захапіў артыстку ўзвяселасцю пачуццяў, драматызмам. Праца імя прыявы ёй заслужаны поспех. Таціна Марыч у выкананні Вяліцкай — чалавек мужны, моцны духам, які цвёрда верыць у перамогу над ворагамі маладой Савецкай Беларусі. Гэта быў, як сцвярджала крытыка, сапраўды сціпны характар, у жыццёвай праўдзе якога глядач не сумняваўся.

Асноўнае месца ў творчасці М. Вяліцкай займае работа над вобразамі савецкіх жанчын. Становіцца жанчын у новым, сацыялістычным грамадстве, яе далучэнне да вялікіх публічных спраў нашага часу, яе высаркаванне ролю ў стварэнні новай савецкай сям'і — асноўныя тэмы артысткі. Аб гэтым сведчаць такія адтвораны ёю вобразы, як Наташа («Сентыментальны вальс»), Ліза («Нашы дні»), Вара Бурына («Хлопцы з нашага горада»), Валя («Рускія людзі»), маёр Гроз («Так і будзе»), Люба («Заложнікі»), Аляксандра Іванавіч («Персанальны судзея»), Мар'я Тарасіна («Платон Крэчат»), Анна Лучыніна ў аднайменнай п'есе

Якая актрыса ў пару сваёй маладосці не марыла сыграць ролю Афелі ў іскіроўскім «Гамлетзе»? Марыля і Марыя Сяргееўна. І сыграла. Яе Афелія не пазабудзена некаторымі недарожкамі, але, як пісаў вядомы савецкі іскіроўскі прафесар М. Марозаў, Афелія М. Вяліцкай была «абаяльнай сваім шчырым лірызмам, мяккасцю».

М. Вяліцкая іграе ва ўсіх горкаўскіх спектаклях, якія ўбачылі свет на сцэне тэатра імя Якуба Коласа. Апрача ўжо названых вобразаў, Полі ў спектаклях «Мяшчанка», М. Вяліцкай створаны замалюваны характары яшчэ ў трых п'есах выдатнага пісьменніка.

Аду з цэнтральных ролей выканала М. Вяліцкая ў горкаўскім спектаклі «Васа Жалізнякова», пастаўленай на іскіроўскай сцэне адным з выдатных беларускіх рэжысёраў М. Міцкевічам. Яна іграла Рашэль. Роля гэтая складаная, патрабуе ад актрысы глыбокага раскрыцця пачуццяў і аду, а аднаго боку, і ўспрамаванне высокага абавязку Рашэль-рэвалюцыянеркі — з другога, Артыстка ў асноўным перадала гэтыя цяжкасці. Рашэль-маці — добрая, чыстая, прычотная і страўная, Рашэль-рэвалюцыянерка — цвёрдая, непахісная, упушчана ў нэўралгічны перамазе рэвалюцыі. Лірызм, шчырасць і сардэчнасць Рашэль ў выкананні Вяліцкай спалучаюцца з яе атлідай, з яе нязначнасцю да сцэны Жалізнякова, да ўсяго, што прынесена імі ў жыццё чалавечства.

Рэдка выпадае на долю актрысы такая ўважліва творчага жыцця, якое хартэра для апошніх двух дзесяцігоддзяў сціпнай дзейнасці М. Вяліцкай. Да работ, аб якіх тут гаварылася, можна дадаць шраг іншых, вялікіх і маленюкіх, у п'есах сучасных і класічных і для кожнага з іх можна знайсці сваю характарыстыку. Вяртаюцца назваць і выдатную работу М. Вяліцкай у ролі Маля ў «Трох сестрах», яе Таціну ў «Разломе» М. Лаўраўскага, Грэнгу Норман у «Сяньні ветру» В. Сабкі, Лізу ў спектаклі «Жымы трун» Л. Талстога і шмаг іншых. Усё створанне артыстскай характарыстыцы вельмі важным і ўспасівым імяна ёй, яе артыстскай творчасці, якасці — неперарывна, шчырасць пачуццяў, тэмпераментнасць.

А. ГУТКОВІЧ.

Чытачы аб кнігах

Паэма аб дзецях

У 1953 г. у вершы «Спадчына» У. Надзеіцкі пісаў: Помню брата — у яроўным баі Ім апошні патрон быў патрачаны. Назваўшы я пакляўся над ім Мір адстаяць — нашчадам У спадчыну.

Гэты агульначалавечы тэма, тэма барацьбы за мір малоды патэ застаецца верным і сёння. Сведчаннем таму — паэма «Хай пусцюць падножкі», надрукаваная ў дзесятым нумары часопіса «Малодзёц» за 1958 г. Дзед твора адбываецца на рабінным паўстанку. Асцярожна вайноў дзеці і іх выхаванне — вось тэма, якая захапіла паэта і даволі ўдала вырашана ім.

Праз вобраз сакратара райкома камсамолу Кірылы Барыкі, патэ паказвае выхавальную ролю Ленінскага камсамолу.

Расказ вядзецца ад першай асобы, паэтам пераходзіць на «я». Гэта найбліжэй чытача да герояў, робіць твор больш даступным.

Уважліва прачытаў гэты твор і ад душы радуецца за маладога паэта, што ён жыва цікавіцца выхаваннем надрастанцага пакалення. Паэма «Хай пусцюць падножкі» пераконава, што рад фактаў і падзей, якія ў свой час адбываліся ў Ленінскім раёне Брэскага вобласці, дзе выхоўваўся патэ, выкарыстаны ў творы ўспаміны пра дзіцячы дом, заборнага сакратара Ленінскага райкома камсамолу.

Так, Хай пусцюць падножкі эмацыйна! Нашы людзі рабілі і робяць усё магчымае, для таго, каб усё сіроты знайшлі сваё месца ў жыцці, былі сумленнымі будаўніцкамі камунізму. У гэтым — парас паэмы У. Надзеіцкага.

А. ГАРДЗІЦКІ.

Наспелая патрэба

Пельга скажаць, што настаўнікі сярэдніх і пачатковых школ не маюць метадычнай дапамогі. Для іх выдаюцца часопісы «Савецкая педагогіка», «Савецкая школа», «У дапамогу настаўніку», «Начальная школа», «Рускі язык в школе», «Літаратура в школе», «История в школе», «Физика в школе», «Математика в школе» і інш. На старонках выданняў — артыкулы сапраўдных вучоных, дасведчаных педагогаў і вучоных, кіруючых працаўнікоў органаў народнай асветы, метадычныя распрацоўкі, кансультацыі і парады, рэцэнзіі на школьныя падручнікі і дапаможнікі, на навуковыя працы і даследаванні. Вакон часопісаў аб'ядноўваюць лепшыя сілы спецыялістаў па той ці іншай галіне навукі і на метадычны выкладанні.

Але б'ць інакш у нас такія вучэбныя дысцыпліны, выкладанні якіх не маюць дапаможнікаў тыпу перыядычнага выдання. Мы маем на ўвазе родную мову і родную літаратуру. Праглядзім усё нумары беларускіх педагогічных выданняў — «Савецкая школа», «У дапамогу настаўніку» і «Настаўніцкая газета». У іх вельмі мала артыкулаў і распрацовак для выкладчыка роднай мовы і роднай літаратуры. Гэта не выпадкова, і адуема: усё гэтыя выданні павінны займацца не асобнымі, а ўсім пытаннімі практычна савецкай школы і педагогікі як навукі. Тут — і ўсеагульнае навучанне, і пачыненне арганізацыі, і арганізацыя гарадскіх і сельскіх школ, і ірэдзіўна працай педкагоўскага савета, і плавяніна, і вытворчае навучанне, і практыка выхавання ў школах, і прышкольны дзаянікі.

Выкладчыкам рускай мовы і літаратуры адурацоўна часопісы «Русский язык в национальной школе», «Русский язык в школе» і «Русская литература в школе» і вельмі многа метадычных распрацовак, што выходзіць у Маскве, Ленінградзе, Растове, Львове і іншых гарадах. Выкладчыкі Украіны маюць, напрыклад,

часопісы «Українська мова у школе» і «Українська літаратура у школе». Выкладчыкі жа беларускай мовы і беларускай літаратуры не маю перыядычнай метадычнай дапамогі. Кожнаму адуема, што настаўнік не можа справіцца з пастаўленым перад ім заданнем, калі ў яго руках — толькі школьны падручнік, калі ён не можа выкарыстаць багацця вопыту лепшых выкладчыкаў рэспублікі, пазбудзены матчынасці звышніца з навуковымі распрацоўкамі па беларускай мове. «Працы Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа» не могуць даць належнай творчай метадычнай дапамогі настаўніку: яны вельмі рэдка выходзіць — за 1953—1958 г. вышла толькі пяць выпускаў; у іх змешчаны артыкулы, вузка спецыялічныя па тэматыцы і зместу.

Наспелая пільна і неадкладная патрэба выдаваць часопісы «Беларуская мова у школе» і «Беларуская літаратура у школе». Школа павінна, нарэшце, мець такіх часопісы з перыядычнасцю не менш шасці нумароў у год.

З вялікай радасцю і ўдзячнасцю атрымае выкладчык роднай мовы і настаўнік пачатковай школы часопіс, у якім будуць змяшчаны артыкулы аб заданні камуністычнага выхавання і метадычныя парады і распрацоўкі, і рэцэнзіі на працы па мове і літаратуры, і кансультацыі — аднак на прымяненні і агульныя пытанні, і навукова-творчыя артыкулы аб лексіцы, фанетыцы і граматыцы беларускай мовы, аб спецыфіцы літаратуры, мастацкіх асаблівасцях асобных твораў, аб стылі і творчых манеры пісьменнікаў.

Выданне часопісаў «Беларуская мова у школе» і «Беларуская літаратура у школе» будзе адным з канкрэтных прыяўненняў клопатаў і аб настаўніку (а гэта значыць і аб школе), і аб культуры роднай мовы.

А. КЛЯЧКО, Ф. ЯНКОЎСкі, М. ЯНІВІЧ, выкладчыкі Мінскага педгагічнага інстытута імя А. М. Горкага.

Музей у Слуцку павінен быць!

На працягу двух год пры Слуцкім Доме піянераў вядзецца вельмі цікавая праца. Юныя гуртоўцы ступілі выяўленчага мастацтва, якой кіруе самадзейны мастак В. Садын, вырашлі стварыць у родным горадзе раённы мастацкі музей. У іншых рэспубліках, напрыклад, на Украіне і ў перадавых калгасках Палмаўскага, такія музеі ўжо ёсць. А ў Беларусі пытанне аб стварэнні на перафронт карцінны галерэй узаімацка ўпершыню. Пачынальнікам гэтай высаркаванай справы ў рэспубліцы з'явіліся слухачы піянеру і камсамольцы — шчырыя аматары выяўленчага мастацтва.

Характэрыстычна выслала ў Слуцкі цалую сцірку на адулітэ-графіі і гравіраванні, а к'еўскай мастацкай афорты Міраненкі, пейзаж «Заканце» Глушчанкі і інш.

Многія з беларускіх мастакоў, у тым ліку Н. Лучыч, В. Жолтак, Я. Красоўскі, К. Максміліў таскама падарвалі свае палотны слухцкім аматарам. Але ці толькі гэтыя павінен абмежавана наш творчы калектыў у падтрымку цікавага пачуцця? Абавязак усюго калектыўнага Саюза мастакоў БССР — хадзіць і працаваць у гэтым зме адурыцы ў Слуцку мясцовай карціннай галерэі на аснове сабраных багатых мастацкіх экзспанатаў.

